

KONFERENCIJA "PANNONIAN CEMETERY DAYS" U OSIJEKU

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

EU-ovi fondovi izostavili financiranje u obnovu groblja

U Osijeku je održan dvodnevni skup "Pannonian Cemetery Days", a glavna tema skupa bila je pitanje kako povezati kulturu, turizam i europske fondove u kontekstu groblja kao mjesta kulturne i povijesne baštine, ali i pitanje financiranja infrastrukturnih radova, održavanja i gradnje novih zgrada

Specijalizirani skup prvi put u Osijeku

Specijalizirani skup na temu upravljanja grobljima prvi put preseljen je iz mediteranskih gradova na kontinent te je 14. i 15. svibnja 2019. održan u Osijeku. Događaj se etablirao kao središnje mjesto okupljanja profesionalaca, stručnjaka, akademske zajednice i svih onih koji grobljima žele upravljati na što stručniji i profesionalniji način. Domaćin je bila tvrtka *Ukop d.o.o.* iz Osijeka, koja ove godine provodi niz aktivnosti na uređenju osječkih grobalja te priprema dokumentaciju za najveći projekt ove godine: gradnju kremacijske peći u prostorima zgrade na Centralnome groblju.

Cilj konferencije bio je artikulirati sve potrebe jedinica lokalne samouprave i komunalnih društava te predložiti konkretne mjere financiranja obnove i proširenja groblja. Jedino se na taj način može potaknuti intenzivnija suradnja komunalnih tvrtki, institucija i donositelja odluka te akademske zajednice na većoj promociji te na kulturnoj i turističkoj valorizaciji groblja kao specifičnog dijela komunalnih usluga.

Predavači su govorili o potrebi standardizacije prostornog uređenja i procedura, hortikulturnome oblikovanju i turističko-promotivnim aktivnostima. Digitalne tehnologije bile su nezaobilazna tema u dijelu promocije, ali i upravljanja, dok je pravna regulativa i danas svojevrsan izazov. Glavni dio skupa problematizirao je potrebu za novim

programima financiranja te je glavni cilj usmjeren prema donošenju konkretnih zaključaka i prijedloga namijenjenih nadležnim institucijama.

Jedna je od glavnih poruka poslanih s konferencije jest ta da groblja više nisu samo mjesta izražavanja pijeteta prema pokojnicima, nego su i mjesta bogate baštine i iznimnoga turističkog potencijala. Boris Piližota, zamjenik gradonačelnika Osijeka, istaknuo je kako Grad brine o sve višemu komunalnom standardu, što neće zaobići ni investicije u groblja, koja trebaju biti ogledala kulturno-povijesne baštine te se trebaju razvijati kroz turističku djelatnost. Piližota je zaključio da je to trend u Europi koji će Osijek zasigurno popratiti, jer uistinu ima što i ponuditi. Podsjetio je na to da je među brojnim projektima osječko pogrebno poduzeće *Ukop*, zbog baštine gradskoga groblja sv. Ane, postalo članicom Udruženja europskih grobalja, koja imaju važnu kulturno-povijesnu baštinu.

Hrvoje Ostrički, direktor tvrtke *Ukop d.o.o.*, predstavio je niz aktivnosti koje tvrtka provodi, među ostalima i pripremu dokumentacije za najveći ovogodišnji projekt: izgradnju kremacijske peći u prostorima zgrade na Centralnome groblju.

Za krematorij u Osijeku imaju idejni projekt, a glavni je projekt trenutno u izradi. Ministarstvo zaštite okoliša dalo je potrebne dozvole za izgradnju krematorija koji bi s radom trebao početi početkom 2020. godine. Projekt Grada Osijeka i *Ukopa* vrijedan je oko 2,5

milijuna kuna, a krematorij će biti na Centralnome groblju, u zgradi mrtvačnice, koja će biti preuređena. Ostrički je istaknuo to da je taj projekt pokrenut jer postoji potreba za njime, jer se trendovi mijenjaju te je sve više zahtjeva za kremiranjem, a u Hrvatskoj postoji samo onaj zagrebački, s kojim osječki *Ukop* trenutačno ima ugovor. Očekuje se da će osječki krematorij pokrivati potrebe u krugu oko stotinu kilometara, a postoji i mogućnost suradnje s komunalnim poduzećima iz drugih država.

Potpuru konferenciji dala je i Turistička zajednica grada Osijeka, čiji je direktor Saša Uranjek istaknuo to da su trendovi u turizmu upravo posjet grobljima, što pokazuju i njihova iskustva. Naime, bilježi se sve veći broj posjetitelja i iz prekomorskih zemalja. Zaključio je da je sprega turizma i groblja neiskorišten potencijal te se očekuju znatna poboljšanja ulaganjem u infrastrukturu i digitalne tehnologije.

Jelena Sekelj i Romana Brkić Knežević iz varaždinske tvrtke *Parkovi* prikazale su projekt izgradnje grobne kuće u Varaždinu, za koju nedostaje sredstava iz vlastitog proračuna. Tvrtke su se složile s time kako je nepostojanje namjenskih sredstava, odnosno specijaliziranih natječaja za groblja ozbiljan problem te da je za ulaganja u infrastrukturu neophodno otvarati posebne financijske omotnice.

Sektor upravljanja grobljima u nadležnosti je čak nekoliko ministarstava – kulture, graditeljstva i prostornog uređenja, gospodarstva te regionalnog razvoja te se zato očekuje koordinacija i bolja usklađenost institucija oko programiranja namjenskih sredstava za izgradnju grobljanske infrastrukture, očuvanje kulturne baštine i turističku promociju tih riznica kulture i povijesti. Također su se s velikim zanimanjem

očekivali rezultati izbora za Europski parlament te će se i od budućih eurozastupnika tražiti podrška za akreditaciju programa financiranja za grobljansku infrastrukturu. Sekelj je pozvala sve komunalne tvrtke koje se bave grobljima na intenzivniju suradnju u rješavanju toga ključnog problema sektora.

Posebna pozornost posvećena je valorizaciji kulturno-povijesne baštine, s težištem na secesijskoj grobljanskoj baštini (mr. sc. Daina Glavočić), mauzolejima i grobnicama slavonskih obitelji (doc. dr. sc. Jasminka Najcer Sabljak) te na osječkome groblju sv. Ane (Grgur Marko Ivanković), gdje su posljednje počivalište našli mnogobrojni važni Osječani te je ostavljen trag u spomeničkim zapisima.

Zaključne napomene

Iako su groblja još uvijek shvaćena uglavnom kao osobna spomen-mjesta, potrebno je senzibilizirati javnost i osnažiti svijest kako su ona i vrijedna baština. U tome pogledu neke su tvrtke poput riječke *Kozale*, varaždinskih *Par-kova*, zadarskih *Nasada*, karlovačkog *Zelenila* i sarajevskog *Pokopa* sve prisutnije u javnosti kroz uvođenje digitalnih tehnologija i drugih turističko-promotivnih aktivnosti, no njihovi su uspjesi više rezultat osobnih inicijativa nego državnih strategija. Izražena je zabrinutost kroz općenito lošu, gotovo nikakvu, zastupljenost kulturnih tema u obrazovnim kurikulumima. Potrebno je uspostaviti suradnju sa školama i kroz interdisciplinarni pristup u sustavu obrazovanja senzibilizirati učenike i mlade za kulturno-povijesnu i spomeničku baštinu na grobljima.

Detalj s konferencije

Sljedeća konferencija održat će se iduće godine u Varaždinu, čije je Gradsko groblje važan primjer perivojne arhitekture. Varaždinsko groblje počeo je 1905. oblikovati Herman Haller, krojač po struci, posadivši 7000 breza, vitkih tuja, javora, crvene bukve, jasena, šimšira, trava, magnolija i cvijeća. Time ga je pretvorio u park prirode. Brojni grobni spomenici radovi su poznatih hrvatskih kipara, a kapelice i grobnice imaju umjetničku vrijednost. Spomenik *Anđeo smrti* kipara Roberta Frangeša Mihanovića smatra se najvrjednijim djelom na Varaždinskom groblju.

Mnoga groblja bilježe sve veći broj turističkih posjeta i nezaobilazan su dio turističke ponude. Vođene turističke rute izvrsna su dodatna vrijednost i omogućuju upoznavanje specifičnih povijesnih razdoblja, važnih osoba i tema, na što i turisti jako dobro reagiraju, i zato će u budućnosti biti sve više takvih ponuda. Jedna je od najvažnijih poruka poslanih sa skupa jest ta da su groblja ostala po strani kada je riječ o financiranju iz EU-ovih fondova te da sve više zaostajemo za komunalnim standardom u zapadnim zemljama.

<http://www.casopis-gradjevinar.hr/izdavastvo/>